

פרשת מסעי – והורשתם את כל יושבי הארץ

לפני הכניסה לארץ ישראל מצנה משה את העם: "והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם" (לג נב). פירש רש"י: "והורשתם – וגירשתם", יש לגרש את יושבי הארץ, ולא לתת להם אפשרות לגור בארץ. ובפסוק הבא (לג נג) נאמר: "והורשתם את הארץ וישבתם בה", ופירש רש"י: "והורשתם אותה מיושביה, אז וישבתם בה – תוכלו להתקיים בה, ואם לאו (אם לא תורישו) – לא תוכלו להתקיים בה". כלומר, האפשרות היחידה שלנו להתקיים בארץ ישראל היא אם נוריש ונגרש ממנה את כל אויבי ישראל. התורה מזהירה מה יקרה אם ח"ו יתעצלו ישראל מגירוש יושבי הארץ: "ונאם לא תורישו את יושבי הארץ מפניכם, וקה אשך תותירו מהם לשפים בעיניכם ולצנינם בצדיכם, וצרו אתכם על הארץ אשך אתם ישיבים בה" (לג נה).

פירש ר' חיים בן עטר, בעל "אור החיים": אפילו אם תשאירו את הגויים יושבי הארץ במקומם, בטענה שטוב להשאיר אותם כי הם עוזרים לנו בעבודות שהם עובדים, ולכן ניתן להם גם שטחים משטחי ארץ ישראל, כדי שהם ינהלו שם את ענייניהם בצורה עצמאית וכך נשיג איתם שלום – מזהירה התורה שהם לא יסתפקו בשטחים שניתן להם, אלא הם ירצו גם את השטחים שבהם יושב עם ישראל.

על הפסוק "והורשתם את הארץ וישבתם בה, פי לכם נתי את הארץ לרשת אתה" (לג נג), כתב הרמב"ן: "על דעתי זו מצנת עשה היא, יצנה אותם שישבו בארץ וירשו אותה". לדעת הרמב"ן, כאן מקור המצנה לגור בארץ ישראל.

בהשגותיו לספר המצוות של הרמב"ם (מצנה ד) הבהיר הרמב"ן שבמצנת ישוב ארץ ישראל כלולות שתי מצוות: הראשונה, שאסור לאפשר לעם אחר לגור בארץ ישראל; והשנייה, שצריך לדאוג שארץ ישראל תהיה מיושבת ביהודים ולא תישאר שוממה. והוסיף הרמב"ן שמצנת ישוב ארץ ישראל היא מצנה הנוהגת לדורות וכל אחד מחויב בקיום מצנה זאת. וכן כתב ה"פתי תשובה" (על שולחן ערוך אבן העזר סימן עה סעיף קטן ו): "כל הזמנים שנים לקיום מצנה זו, וכן מבואר מכל הפוסקים, ראשונים ואחרונים".

על מצנה זאת כתב הרמב"ם (הלכות מלכים פרק ה הלכה יב): "לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה גויים, ואל ידור בחוץ לארץ אפילו בעיר שרובה ישראל, שכל היוצא לחוץ לארץ כאילו עובד עבודה זרה".

והוסיף הרמב"ם (שם הלכה ט): שמותר לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ רק לארבעה דברים: ללמוד תורה, לשאת אישה, או להציל (את רכושו) מיד הגויים, ובלבד שיחזור לארץ ישראל. וכן מותר לצאת לסחורה.

ארץ ישראל אמונה טהרת המשפחה בית המקדש פרשת שבוע תנ"ך

לימוד והנצחה לעילוי נשמות שלמה וישי ז"ל
 אחים יקרים ואהובים אשר עלו יחדיו בסערה לגנזי מרומים
 מתוך אתר שי לשי"י : <https://shayleshay.co.il>

היתר נוסף לצאת לחוץ לארץ הוא כשיש רעב בארץ ישראל. למרות היתר זה, כתב שם הרמב"ם: "אף על פי שמותר לצאת (להח"ל, למי שהותר לו), אינה מידת חסידות, שהרי מחלון וכליון שני גדולי הדור היו ומפני צרה גדולה יצאו ונתחייבו כלייה למקום".

על חשיבות המגורים בארץ ישראל כתב הרמב"ם (שם הלכה יא): "אמרו חכמים: כל השוכן בארץ ישראל עוונותיו מחולין... אפילו הלך בה ארבע אמות זוכה לחיי העולם הבא".

רבים השתוקקו לזכות לראות את ארץ ישראל ולא עלה בידם. רבים רצו לגור בארץ ישראל ולא עלה בידם. אשרינו שאנחנו זוכים לראות את ארץ ישראל, ולגור בה.